

Wędrowka przez Biblię

Kwartalnik wydawany przez
„Impuls” TWR Polska

nr **41**

od **27.10.2014**
do **27.03.2015**

Razem

Bardzo się różnimy. Każdy z nas ma inną osobowość, inny temperament, inne poglądy, zainteresowania, doświadczenia, nadzieje. Jesteśmy unikalni, niepowtarzalni. Czy mimo to, potrafimy tworzyć wspólnotę?

Ezdrasz i Nehemiasz byli bardzo różni. Pierwszy wywodził się z rodu kapłanów, do Jerozolimy wędrował wraz z duchową elitą wygnańców judzkich bez jakiegokolwiek obstawy, mimo że wioził ze sobą wiele cennych przedmiotów, które miały się znaleźć w odbudowanej świątyni. Nehemiasz, dworzanin perskiego króla, szedł do Jerozolimy pod osłoną doborowego oddziału żołnierzy. A jednak obaj dotarli na miejsce i potrafili współpracować. I obu Bóg błogosławił. Dzięki temu, odbudowano zarówno świątynię, jak i mury obronne Jerozolimy.

Bardzo różni byli Koryntianie. Tworzyli stronnictwa, sądzili się między sobą, spierali nawet o duchowe dary. Bardzo różnych ludzi miała w swoim otoczeniu Estera, różnili się między sobą przyjaciele Hioba.

Historie tych wszystkich ludzi poznamy, studiując kolejne

---

księgi Biblii. W ich życiu zwyciężyła Boża miłość, Boża moc. Mimo różnic, osiągnęli wiele, bo prowadzeni przez Ducha Bożego potrafili działać razem. Czy doświadczymy tego i my?

Listy od korespondentów z Polski południowej

Witam Was serdecznie. Jestem na oddziale terapeutycznym, na którym się udzielam społecznie. Jestem w trudnej sytuacji – mama zmarła. Konkubina też. Ufam Bogu, opieram się na nim. On nas powołał i wyposażył we wszystkie potrzebne narzędzia. Proszę Was o udzielenie mi pomocy. Dziękuję.

Dziękuję za list. Szczerze mówiąc, już myślałem, że nie otrzymam od Was kolejnego listu, dlatego się bardzo cieszę. Jak wicie, przebywałem w ZK. Tam miałem 4 razy w tygodniu spotkania Kościoła, a teraz zostałem przeniesiony na terapię alkoholową. Tu nie mamy spotkań. Jest ciężko, bo mam tu tylko jedną osobę wierzącą i muszę bardzo się pilnować, żeby nie wpaść znów w jakieś niedobre sprawy. Mimo to, dziękuję Bogu każdego dnia, że tutaj jestem i czuję obecność Bożą i prowadzenie Boga. Moje życie z Jezusem zaczęło się w 2005 r. Wyszedłem z ZK i zacząłem pić. Nie wiem, jak to się stało, ale podeszli do mnie ludzie i zaczęli mi mówić o Jezusie. Byłem kompletnie zalany, nie wiedziałem, co się dzieje. Następnego dnia obudziłem się z 1,5 l wódki w rękę i wylałem ją, nie chciałem już pić. Spotkałem znów tych ludzi, głosili mi i poszedłem za Bogiem. Byłem na odwyku, ale któregoś dnia poszedłem z kolegą na piwo i to był błąd. Znów zacząłem pić. Dziś jestem znów wolny i wiem, że muszę pracować nad sobą, ale wiem, że mam Boga, który mnie zmienia. Pozdrawiam Was i błogosławię.

Pierwszy list do Koryntian

Autor: Apostoł Paweł

Czas napisania: 55 r. n.e.

Miejsce napisania: Efez

Charakterystyka listu i jego adresatów

Pierwszy list do Koryntian należy do tzw. „ksiąg nauczających” Nowego Testamentu. Apostoł Paweł jako prawdziwy nauczyciel stara się doprowadzić koryncką wspólnotę chrześcijańską do właściwego poznania i zrozumienia wielu ważnych prawd. Mimo to, jego list nie jest wcale rozprawą teologiczną; jest autentycznym listem skierowanym do określonych ludzi. W zrozumieniu treści listu pomoże nam więc bez wątpienia pewne wyobrażenie o adresatach, warunkach w jakich żyli i problemach, które ich nurtowały.

Rozpocznijmy od informacji o *mieście Korynt*, w którym żyli adresaci listu. Korynt, do którego apostoł Paweł przybył jesienią 50 r. n.e., nie był już dawnym Koryntem starożytnym. Dawny Korynt został zupełnie zniszczony w 146 r. przed n.e., czyli półtora wieku przed narodzeniem się Chrystusa. Wtedy to Grecję podbili Rzymianie. Zniszczyli oni to wielkie miasto doszczętnie i przez ponad sto lat leżało ono w gruzach.

Ponieważ należało już do Imperium Rzymskiego, tym, który je odbudował, był władca Rzymu Juliusz Cezar. Wydał on rozkaz odbudowy Koryntu w 44 r. przed Chrystusem. Powstało zupełnie nowe miasto, które szybko rozkwitało i przyciągało ludzi ze wszystkich stron świata. Korynt bowiem, ze względu na swoje położenie, był – jak na owe czasy – miastem stworzonym dla żeglu-

gi i handlu. Połączony z pozostałą częścią Grecji wąskim pasmem łądu – „Przesmykiem Korynckim”, posiadał z północnej i południowej strony tego pasma po jednym porcie. Port północny, Lechojm, leżał przy Zatoce Korynckiej i przyjmował statki z zachodniej części Morza Śródziemnego. Południowe miasto portowe, Kenchry, było otwarte dla statków pływających po wschodniej części Morza Śródziemnego, aż do Azji Mniejszej, Palestyny i Egiptu. Tak więc Korynt stał się najważniejszym centrum handlowym pomiędzy zachodem a wschodem basenu Morza Śródziemnego. Nic więc dziwnego, że taki ośrodek rozwinął się i szybko stał się wielkim, bogatym miastem handlowym. Prowadziło to do specyficznego stylu życia, który stał się przysłowiowy. „Życ jak Koryntianin” – tak mówiono w całym Imperium Rzymskim, by określić życie pełne niepohamowanych uciech. Cechowało je dążenie do doświadczenia przyjemności i uzyskiwania korzyści materialnych, nie kończące się rozprawianie na tematy polityczne i filozoficzne, zabawa, niemoralność, pijaństwo.

Tło kulturowe i religijne

W Koryncie stykały się prądy kulturowe i religijne Wschodu oraz Zachodu. Około czterystutysięczną populację tego miasta stanowili Rzymianie, Grecy, Żydzi i przedstawiciele innych nacji. Ulice Koryntu zawsze pełne były handlarzy, marynarzy, podróżników, awanturników, uciekinierów z różnych stron Imperium Rzymskiego.

Szczególnie wybujałe w Koryncie było życie erotyczne. Rozwinęła się tu prostytutka kultowa. W Koryncie znajdowała się wielka świątynia bogini miłości – Afrodyty. Dokoła świątyni, w małych domkach ozdobionych różami mieszkało tysiąc kapłanek

oddających się każdemu, kto przychodził, by oddać cześć Afrodydzie. Seks stał się tu religią.

Obraz życia religijnego był bardzo zagmatwany. Ponieważ żyli tu ludzie z różnych stron świata, oddawano cześć wielu bóstwom – rzymskim, greckim, egipskim i jeszcze innym. Ludzie szukali także zaspokojenia swoich wewnętrznych pragnień w różnych poglądach i naukach filozoficznych. Brali również udział w rzekomo magicznych misteriach i rytuałach, za co obiecywano im boskie życie i zwycięstwo nad śmiercią.

Z tego względu apostoł Paweł, pisząc do Koryntian, podkreślił: „Gdy przybyłem do was głosić tajemnicę Boga, nie posługiwałem się zawiłym językiem naukowym. Postanowiłem bowiem, że będąc wśród was, niczemu innemu nie poświęcę swojego czasu i swojej wiedzy, jak tylko sprawie Jezusa Chrystusa i jego śmierci na krzyżu”.

Misja apostoła Pawła

Paweł przybył do Koryntu jesienią 50 r. n.e. i spędził tam 18 miesięcy, czyli półtora roku. Było to podczas jego drugiej podróży misyjnej. Z 18 rozdziału Dziejów Apostolskich dowiadujemy się, że Paweł przez cały ten okres nauczał tam Ewangelii i założył wspólnotę chrześcijańską. Potem, gdy powędrował dalej i przebywał przez dłuższy czas w Efezie, napisał do Koryntian dwa listy.

W Koryncie apostoł znalazł pracę i dach nad głową u Akwili i Pryscylli. To żydowskie małżeństwo przybyło z Rzymu, skąd musiało emigrować w konsekwencji wydania przez cezara Klaudiusza edyktu nakazującego Żydom opuszczenie stolicy Imperium. Akwila i Pryscylla na nowo otworzyli swój warsztat rzemieślniczy w Koryncie. Byli wytwórcami namiotów. Rzemiosło to znał

również apostoł Paweł, który dzięki temu zarabiał na swoje utrzymanie.

Apostoł zaprzyjaźnił się z Akwilla i Pryscyllą; pracowali wspólnie i to nie tylko jako rzemieślnicy, ale przede wszystkim jako ludzie wierzący w Jezusa Chrystusa. Bardzo prawdopodobne, że Akwila i Pryscylla uwierzyli w Chrystusa już w Rzymie. Byli Pawłowi bardzo pomocni w budowaniu wspólnoty chrześcijańskiej w Koryncie. Gdy do Pawła, Akwili i Pryscylli dołączyli potem Syłas i Tymoteusz, rozpoczęła się „praca grupy”, którą Paweł wspomina z wdzięcznością już w pierwszym rozdziale swego Listu. Tak powstawała wspólnota koryncka, częśćka wczesnego Kościoła Jezusa Chrystusa.

Bezpośredni powód i okoliczności napisania listu

We wspólnocie korynckiej, żyjącej w tak trudnym otoczeniu, pojawiło się wiele kłopotów, które stały się bezpośrednim powodem napisania listu. Paweł pisał swój list w Efezie, w okresie Wielkiej Nocy 55 r. n.e., czyli około 3 lata po opuszczeniu Koryntu. Skoro bowiem apostoł przybył do Koryntu jesienią roku 50 i przebywał tam 18 miesięcy, znaczy to, że opuścił to miasto wiosną 52 r. Natomiast wiosną 55 r. pisał już do Koryntian swój list, znany nam dzisiaj jako Pierwszy list do Koryntian.

W ciągu trzyletniej nieobecności apostoła narosło już w korynckiej wspólnocie bardzo wiele problemów. Nie chodziło tu prawie w ogóle o kwestie doktrynalne, ale o zagadnienia moralne, praktykę codziennego życia. Wspólnota tolerowała w swoich szeregach ludzi, którzy żyli w jawnych, ciężkich grzechach, przede wszystkim zaś w rozwiązłości.

Na życiu wspólnoty korynckiej zaważyło wyznawane przez

Greków hasło: „Wszystko mi wolno”. Ludzie należący do chrześcijańskiej wspólnoty źle rozumieli pojęcie wolności w Chrystusie. Dlatego apostoł musiał wyjaśniać: „Wszystko mi wolno, ale nie wszystko jest pożyteczne. Wszystko mi wolno, ale nie wszystko buduje”.

Tematyka listu

Granicą wolności jednostki jest dobro innych. Ograniczeniem wolności egoistycznie nastawionego człowieka jest miłość. Dlatego centralnym punktem nauczania Pawła jest 13 rozdział jego Listu. Apostoł Jezusa pisze w nim o miłości. Wszelkie niedostatki życia wspólnoty w Koryncie wynikają przecież z braku prawdziwej miłości agape.

Dlaczego członkowie wspólnoty korynckiej byli ciągle niedojrzałymi dziećmi, którymi rządzi własne „ja”? Ponieważ z centrum usunęli „słowo o Krzyżu”, jak pisze apostoł Paweł. Zapomnieli, że swój wzrok muszą skupić przede wszystkim na Zbawicielu, który zmarł na krzyżu z powodu ich grzeszności, a potem powstał z martwych, by dać im prawo i moc do prowadzenia całkiem innego, nowego życia. Prawdziwej miłości uczymy się pod Krzyżem Jezusa. Tu otrzymujemy Ducha Bożego i „zmysł Chrystusowy”, który sprawia, że stajemy się nowymi, kochającymi ludźmi.

Głównym przesłaniem I Listu do Koryntian jest zatem

Pracę naszą można wspierać modlitwą
oraz finansowo poprzez wpłaty na nasze konto:

PKO BP IV Oddział Wrocław
Nr r-ku: 05 1020 5242 0000 2702 0020 4313

wskazanie potrzeby skoncentrowania się na nowo na odkupieńczym dziele Jezusa Chrystusa, potrzeby skupienia duchowych oczu na Jego postaci jako ukrzyżowanego Zbawiciela i Pana, od którego jedynie można uczyć się prawdziwej miłości. Miłości, której tak bardzo brakuje i nam. Dlatego List Pawła adresowany do Koryntian jest skierowany również do nas.

Plan listu

- I. Pozdrowienie i dziękczynienie*** ***r. 1, 1-9***
- II. Niedojrzałość, „cielesność” Koryntian*** ***r. 1, 10-11, 34***
- 1. Brak zrozumienia centralnego znaczenia „Chrystusa ukrzyżowanego”* *r. 1, 10-31*
- 2. Brak zrozumienia Bożej mądrości* *r. 2*
- 3. Podział na stronnictwa* *r. 3*
- 4. Niezrozumienie istoty służby Chrystusowi* *r. 4*
- 5. Nieczystość, niemoralność* *r. 5*
- 6. Spory, procesowanie się* *r. 6*
- 7. Problemy małżeńskie* *r. 7*
- 8. Złe pojmowanie wolności chrześcijańskiej* *r. 8-10*
- 9. Niewłaściwe zachowywanie się we wspólnocie* *r. 11, 1-16*
- 10. Niegodna postawa podczas Wieczery Pańskiej* *r. 11, 17-34*
- III. Dary i owoc Ducha Świętego*** ***r. 12-14***
- 1. Charyzmaty jako dary służące budowaniu jedności wspólnoty chrześcijańskiej – „ciała Chrystusowego”* *r. 12*
- 2. Owoc Ducha Świętego – miłość* *r. 13*
- 3. Zasady korzystania z darów duchowych* *r. 14*

IV. Prawda o Zmartwychwstaniu	r. 15
1. Zmartwychwstanie jako poświadczony fakt	r. 15, 1-19
2. Chrystus jako „pierwocina” zmartwychwstania	r. 15, 20-21
3. Powstanie z martwych na wzór Chrystusa	r. 15, 22-23
4. Ustanowienie Królestwa	r. 15, 24-28
5. Program zmartwychwstania	r. 15, 29-50
6. Moc zmartwychwstania	r. 15, 51-58
V. Polecenia, pozdrowienia i życzenia końcowe	r. 16

List od korespondenta z Polski północno-zachodniej

Dziękuję serdecznie za Wasz list. Chcę, żebyście wiedzieli, że na każdy list czekam cierpliwie, nawet jeśli trwa to długo. Jest to dla mnie wielka radość. Czekam na nie cierpliwie. Każdy list podnosi mnie na duchu. Chcę, żebyście wiedzieli, że jest to dla mnie wielkie zbudowanie. Dzięki temu wiem, że jestem wartościowy w oczach Boga. Jestem przekonany, że w moim i Waszym życiu będzie jeszcze wiele zmartwień i upadków, ale Jezus nas wzmocni i w Chrystusie mamy zbudowanie. W tutejszym zakładzie karnym nie ma spotkań ludzi wierzących, dlatego każdy Wasz list jest dla mnie tak ważny. Mam teraz 53 lata i mogę stwierdzić, że od 14 roku życia miałem przekonanie, że jestem w stanie poradzić sobie ze wszystkim w moim życiu sam. Teraz wiem, że tak nie jest. Tylko Jezus może mi pomóc. Tu nie jest lekko. Są różne problemy, ale Bóg przeprowadza mnie przez te trudne chwile. Opowiadam tu chłopakom o miłości i doświadczeniu Bożej obecności, ale oni się ze mnie śmieją. Mam pragnienie dzielić się Bogiem i głosić innym. Mam też pragnienie wrócić do swojej wielkiej pasji – biegania. Z Panem Bogiem!

Księga Ezdrasza

Autor

Autorem Księgi Ezdrasza jest najprawdopodobniej ten sam natchniony autor, który napisał Księgi Kronik, a także Księgę Nehemiasza.

W pierwotnym tekście hebrajskim Księgi Ezdrasza i Nehemiasza stanowiły jedną całość. Dzieło to powstało najprawdopodobniej pod koniec IV w. przed Chrystusem. Księgi Ezdrasza i Nehemiasza opierają się na oryginalnych dokumentach hebrajskich, w tym na pamiątkach Ezdrasza i Nehemiasza, głównych bohaterów tych dwóch historycznych tekstów Starego Testamentu.

Ezdrasz był potomkiem kapłana Chilkiasza, który za czasów panowania króla Jozjasza odnalazł zwoje z zapisanym na nich Prawem Mojżeszowym. Jak wiemy z relacji Ksiąg Kronik, odkrycie na nowo Bożego Prawa rozpoczęło duchowe przebudzenie w Królestwie Judzkim za panowania Jozjasza. W siódmym rozdziale Księgi Ezdrasza zamieszczony jest rodowód Ezdrasza, biegnący poprzez Chilkiasza, Sadoka, Eleazara, aż do Aarona. Przodkowie Ezdrasza pełnili więc funkcje arcykapłanów. Ezdrasz nie mógł kontynuować tej służby, bo świątynia jerozolimska została zniszczona, a lud izraelski znajdował się w niewoli. Ezdrasz studiował jednak Prawo Boże. Czytamy o nim, że był „uczonym, biegłym w Prawie Mojżeszowym, które nadał Pan, Bóg izraelski” (Ezd 7, 6).

Ezdrasz studiował Boże Słowo i dzięki temu stał się, po powrocie z niewoli babilońskiej do Jerozolimy, przywódcą duchowego przebudzenia wśród ludu Bożego. Był założycielem pierwszej synagogi, prekursorem spotkań biblijnych, spotkań poświęconych studiowaniu Bożego Słowa. Dzisiaj, gdy przekonujemy się, że

prawdziwe duchowe ożywienie ma miejsce tylko tam, gdzie odkrywa się prawdy Bożego Słowa, możemy z wdzięcznością myśleć o Ezdraszu – człowieku, który kochał Bożą Księgę i miłość do Słów Boga zaszczerpił też innym.

Temat

Możemy powiedzieć, że tematem przewodnim Księgi Ezdrasza jest Słowo Boże. Dziesięciokrotnie w tym krótkim historycznym tekście podkreślone jest jego wielkie znaczenie. Z Księgi Ezdrasza wypływa nauka, że Słowo Boże odgrywa decydującą rolę we wszystkich dziedzinach życia ludu Bożego – w sferze religijnej, społecznej, ekonomicznej i politycznej. Kluczowym stwierdzeniem są słowa zapisane w czwartym wierszu dziewiątego rozdziału: „...Przerazili się słowami Boga, Pana Izraela”. Fragment ten wiele mówi o zasadniczym przesłaniu całej księgi.

Przebywanie w niewoli babilońskiej nie doprowadziło ludu izraelskiego do upamiętania. Gdy Ezdrasz zakończył odczytywanie Bożego Prawa, a król perski Cyrus wydał dekret zezwalający Izraelitom na powrót do Jerozolimy, tylko około pięćdziesięciu tysięcy Żydów powróciło do Judei, a w tej liczbie większość stanowili kapłani, lewici i biedota.

Księga Ezdrasza podejmuje opowieść o dziejach ludu izraelskiego w miejscu, w którym zakończyły ją Księgi Kronik. Po upadku Jerozolimy lud judzki na okres siedemdziesięciu lat został uprowadzony do niewoli babilońskiej. Wcześniej podbite i zniewolone zostało królestwo północne, zamieszkiwane przez dziesięć północnych plemion izraelskich. Cały naród wybrany został więc zniewolony i wysiedlony z Ziemi Obiecanej. Na okres ponad pół wieku przestało istnieć państwo żydowskie. Była to Boża kara za

nieposłuszeństwo narodu wybranego względem Pana. Nie ma żadnej relacji z okresu niewoli babilońskiej, aż do momentu, w którym swoją działalność rozpoczął Ezdrasz.

Dzieje Izraela po powrocie z niewoli babilońskiej opisują trzy historyczne księgi Starego Testamentu: Ezdrasza, Nehemiasza i Estery. Nie były to łatwe chwile w przeszłości narodu wybranego. Jerozolima i cała ziemia judzka znajdowały się wtedy pod panowaniem królów perskich, z których w Księgach Ezdrasza i Nehemiasza wymienieni są: Cyrus, Dariusz I, Kserkses I, Artakserkses I oraz Dariusz III. Tego samego okresu historycznego dotyczą też trzy księgi profetyczne: Aggeusza, Zachariasza i Malachiasza.

Księgi Ezdrasza i Nehemiasza uzupełniają swoją narrację. Ezdrasz był kapłanem, a Nehemiasz – jak byśmy to powiedzieli dzisiaj – laikiem. O tym samym okresie historii Izraela piszą w swoich pamiętnikach z trochę innej perspektywy. Ich relacje uzupełniają się, tak jak uzupełniali się oni sami, współpracując przy odbudowie świątyni, murów i całego miasta. Podobnie uzupełniali się w swojej działalności przy odbudowie Jerozolimy prorocy Aggeusz i Zachariasz, zachęcając lud do wysiłku, dodając wszystkim otuchy, sił, umacniając wiarę repatriantów.

Właściwie prorocze księgi Aggeusza i Zachariasza powinno się czytać równolegle z historyczną Księgą Ezdrasza. Te trzy księgi pisane były bowiem w cieniu odbudowywanej świątyni jerozolimskiej i miały za zadanie zachęcić i wzmocnić budowniczych. W piątym rozdziale Księgi Ezdrasza znajdujemy takie słowa: „Wtedy Aggeusz i Zachariasz, (...) prorocy, ogłosili Żydom w Judzie i w Jerozolimie prorocstwo w imieniu Boga izraelskiego, który nad nimi czuwał”.

Możemy stwierdzić ponad wszelką wątpliwość, że Ezdrasz,

Nehemiasz, Aggeusz i Zachariasz byli tymi, którzy zostali wybrani przez Boga do dokonania dzieła odbudowy Jerozolimy. W przykładowy sposób ze sobą współpracowali, służąc tymi darami i talentami, jakie otrzymali od Pana. Wzorowe współdziałanie kapłana, laika i proroków może być dobrym, zachęcającym przykładem również i dzisiaj, dla nas wszystkich.

Struktura księgi

Księgę Ezdrasza można podzielić na dwie główne części. W pierwszej z nich, obejmującej sześć początkowych rozdziałów, opisany jest powrót Izraelitów z niewoli babilońskiej do ojczyzny pod kierunkiem Zorobabela. Do Jerozolimy powróciło wtedy około pięćdziesięciu tysięcy Żydów. Treść drugiej części Księgi Ezdrasza, czyli rozdziałów od siódmego do dziesiątego, dotyczy powrotu do Jerozolimy następnych dwóch tysięcy repatriantów żydowskich prowadzonych przez Ezdrasza.

Proroctwo i historia

Opowieść Księgi Ezdrasza rozpoczyna się od obwieszczenia, iż król perski Cyrus wydał dekret zezwalający Żydom odbudować świątynię w Jerozolimie. Królowie perscy ze względów politycznych odbudowywali i innym narodom ich świątynie. Ale zadziwia fakt, że Cyrus stwierdza, iż to sam Bóg rozkazał mu zbudować świątynię w Jerozolimie. I dodaje, że to zrządzeniem Boga on, jako król perski, stał się władcą wielu państw. Cyrus obwieścił na piśmie co następuje: „Tak mówi Cyrus, król perski: Wszystkie państwa ziemi dał mi Pan, Bóg niebios. I On mi rozkazał zbudować Mu dom w Jerozolimie...”.

Te słowa dekretu króla perskiego mogą zdumiewać. Ale

o Cyrusie prorokował już Izajasz. W 44 rozdziale prorocत्व Izajasza znajdujemy takie słowa: „Tak mówi Pan, Twój Odkupiciel (...), Ja mówię o Cyrusie: „Mój Pasterz”, i spełni on wszystkie moje pragnienia, mówiąc do Jeruzalem: „Niech cię odbudują!” i do świątyni: „Wznies się z fundamentów!”. Izajasz zapowiedział więc to, że król Cyrus zezwoli Izraelitom na powrót do Judei i na odbudowę Jerozolimy i świątyni. Cyrus był perskim władcą w latach 559–529 p.n.e., a więc rządził przez 30 lat w drugiej połowie VI wieku przed Chrystusem. Po zdobyciu Babilonu zezwolił w r. 538 na powrót Izraelitów do Jerozolimy. I o tym pisze teraz Ezdrasz. Proroctwo Izajasza wypełniło się. Bez wątpienia z woli Boga Cyrus wydał dekret o takiej treści. Ale w prorocत्वie tym zawarte były jeszcze inne zdumiewające słowa. W 45 rozdziale Księgi Izajasza czytamy: „Tak mówi Pan o swym pomazańcu Cyrusie: „Ja mocno ująłem go za prawicę, aby ujarzmić przed nim narody i królom odpiąć broń od pasa, aby otworzyć przed nim podwoje, żeby się bramy nie zatrasnęły...”. A więc to żywy Bóg błogosławił Cyrusowi. Został mu nadany nawet zaszczytny tytuł „pomazańca Pańskiego” – tytuł, który przysługiwał dawniej tylko królom izraelskim lub judzkim. Cyrusowi przysługiwał on ze względu na wybór Boga, który uczynił z niego narzędzie do wykonania swych planów.

Ale w jaki sposób doszło do poznania przez króla perskiego żywego Boga, Pana Izraela? Prawdopodobnie do wiary w Boga przywiódł Cyrusa Daniel, który za jego panowania pełnił w królestwie funkcję porównywalną z dzisiejszym stanowiskiem premiera. Daniel mógł świadczyć Cyrusowi o prawdziwym, żywym Bogu. Cyrus wiedział, co robi, wydając dekret zezwalający Izraelitom na odbudowę świątyni jerozolimskiej. Wiedział, że jest narzędziem

w rękę Boga, że postępuje zgodnie z Jego wolą.

To za rządów Cyrusa Daniel wypowiedział niektóre ze swoich wielkich proroctw, w tym proroctwo o siedemdziesięciu tygodniach dotyczące Izraela. Proroctwa Daniela wypełniły i wypełniają się. To samo dotyczy proroctw Izajasza. Niemal jedna czwarta treści Pisma Świętego ma charakter profetyczny. Wielka część już się wypełniła. Ponad trzysta proroctw biblijnych dotyczących pierwszego przyścia Chrystusa wypełniło się w sposób literalny. Jest też, jak stwierdzają bibliści, ponad trzysta proroctw dotyczących drugiego przyścia Chrystusa. I te z pewnością również się wypełnią.

Początek księgi Ezdrasza zawiera jedną małą cząsteczkę proroctw upewniających nas w tym, że Słowo Boga jest Prawdą. Siedemdziesiąt lat niewoli babilońskiej minęło, król perski Cyrus wydał dekret zgodny z wolą Boga i dzieci Izraela mogły powrócić do Jerozolimy, by odbudować świątynię Pana.

List od korespondenta z Polski północno-zachodniej

Dziękuję Wam serdecznie za każdy list. Tak bardzo czekam na każdą Waszą odpowiedź. Dziękuję za kalendarz chrześcijański, który codziennie czytam. Rozważam Słowo Boże. Myślałem, że będziecie teraz w styczniu na agape w naszym zakładzie karnym. Szkoda, że nie dotarliście, porozmawialibyśmy sobie. Dziękuję Bogu codziennie za każdego brata i każdą siostrę, którzy przychodzą do nas i nas wspierają modlitwą i Słowem. Podczas transportu z zakładu karnego spotkałem wierzącego więźnia. Cieszyłem się, że mogłem z nim porozmawiać. Mogłem rozmawiać z jeszcze jednym przewożonym młodym chłopakiem, dzielić się z nim swoimi kanapkami i głosić mu Słowo Boże. Poleciłem mu społeczność na miejscu, do którego go wieźli. Cieszę się, że mogę świadczyć o Jezusie. Pozdrawiam Was.

Księga Nehemiasza

Autor i ogólna charakterystyka księgi

Księga Nehemiasza oraz Księga Ezdrasza stanowiły w hebrajskim oryginale jedną całość. Spisał je jeden autor, cytując pamiętniki Ezdrasza i Nehemiasza, a także listy, dekrety i inne oryginalne pisma aramejskie i hebrajskie.

Księga Ezdrasza opisuje odbudowę świątyni jerozolimskiej, Księga Nehemiasza natomiast koncentruje naszą uwagę na odbudowie murów obronnych Jerozolimy. W Księdze Ezdrasza ukazany jest religijny aspekt powrotu ludu izraelskiego z niewoli babilońskiej do ojczyzny, Księga Nehemiasza dotyczy politycznej strony tego wydarzenia.

Ezdrasz był kapłanem, Nehemiasz osobą świecką. Nehemiasz miał wysoką pozycję społeczną w królestwie potężnego władcy perskiego Artakserksesa, ale jego serce ukochało Boży lud i Jerozolimę, miasto, w którym w sposób szczególny działa żywy Bóg, Pan Izraela.

Znaczenie księgi

Chronologicznie Księga Nehemiasza jest ostatnią księgą historyczną Starego Testamentu; doprowadza historię Izraela najdalej. W Starym Testamencie nie ma opisu wydarzeń z dziejów Izraela, które miałyby miejsce później.

Gdy mówimy o czasie historycznym wydarzeń opisanych przez autora Księgi Nehemiasza, przypomnijmy, że podobnie jak księga Ezdrasza, relacjonuje ona powrót Izraelitów do Jerozolimy po siedemdziesięciu latach niewoli babilońskiej. Z tym jednak, że

w Księdze Ezdrasza opisany jest powrót pierwszej grupy żydowskich repatriantów do Jerozolimy, pod wodzą Zorobabela, a potem, po kilkudziesięciu latach, wyprawa drugiej grupy wysiedleńców, prowadzonych przez Ezdrasza. Natomiast Nehemiasz przybył do Jerozolimy około piętnastu lat później.

Odstępy czasowe dzielące te wydarzenia podawane są przez historyków w przybliżeniu, ale ich chronologia pozostaje niepodważalna – wyznaczają one kolejne etapy dziejów narodu wybranego.

Księga Nehemiasza ma związek z prorocstwem Daniela o „siedemdziesięciu tygodniach”, które zawierało przepowiednię przyszłych losów ludu Bożego. Czas historyczny okresu objętego przez prorocstwo Daniela biegnie właśnie od wydarzeń opisanych w Księdze Nehemiasza. Daniel prorokował: „Od chwili, kiedy wypowiedziano słowo, że nastąpi powrót i zostanie odbudowana Jerozolima, do Władcy – Pomazańca – siedem tygodni i sześćdziesiąt dwa tygodnie; zostaną odbudowane dziedziniec i wał, w czasach jednak pełnych ucisku” (Dn 9, 25).

Kluczowe wersety

„I oto, gdy to usłyszałem, usiadłem, płakałem
i trapiłem się całymi dniami, pościłem
i modliłem się w obecności Boga niebios”

Neh 1, 4

„Wyprawiłem do nich posłańców z taką odpowiedzią:
Wykonuję wielką pracę i nie mogę zejść.
Bowiem stanęłaby ta praca, gdybym
ją musiał opuścić, aby zejść do was”

Neh 6, 3

Drugi list do Koryntian

Autor

Nie ulega wątpliwości, że autorem Drugiego listu do Koryntian jest apostoł Paweł. List ten jest jednym z najbardziej osobistych pism apostoła. Właśnie z niego dowiadujemy się najwięcej o życiu Pawła, o trudach, jakie ponosił w swojej apostołskiej służbie, o doświadczeniach, przez jakie przeszedł. Poznajemy życie i odczucia, przeżycia apostoła lepiej niż z jakichkolwiek innych jego pism.

Okoliczności i cel napisania listu

W pierwszym Liście adresowanym do Koryntian apostoł Paweł napisał: „W Efezie zostałem aż do Pięćdziesiątnicy, bowiem otwarła się przede mną szeroko brama dla owocnej działalności...” (1 Kor 16, 9).

Apostoł pisał swój pierwszy list z Efezu, gdzie jego działalność misyjna rozwijała się w ogromnym tempie. Efez stał się bazą, z której oddziaływanie Ewangelii rozprzestrzeniało się na całą Azję Mniejszą. Była to najprawdopodobniej największa akcja ewangelizacyjna pierwotnego chrześcijaństwa. To właśnie miał na myśli apostoł, pisząc, że „otwarła się przed nim szeroko brama dla owocnej działalności”.

Paweł nie mógł tak po prostu zostawić wielkiej misji, ciągle się rozwijającej, i udać się do Koryntu. W Koryncie oczekiwała na jego wizytę wspólnota, która miała wiele pytań, przechodziła przez wiele trudności, ale apostoł nie mógł pozostawić przynoszącej obfite owoce działalności ewangelizacyjnej i skoncentrować się na problemach jednego kościoła. Paweł myślał jednak o Koryntianach

z miłością i nieustannie się o nich modlił. Byli oni jego duchowymi dziećmi i apostoł troszczył się o ich rozwój. Napisał więc do nich długi list, w którym obszernie odpowiedział na pytania, jakie mu przesłali, udzielił wskazówek, jak rozwiązać nurtujące ich problemy i zapowiedział, że przybędzie do nich w późniejszym terminie.

Prawdopodobnie do tej wizyty apostoła doszło, ale była ona z konieczności bardzo krótka. Paweł miał zamiar odwiedzić Korynt jeszcze raz, ale w tym czasie zdarzył się wśród Koryntian nieznan nam bliżej incydent, który spowodował, że apostoł odwołał swoją wizytę i zastąpił ją listem, z którym posłał do Koryntu Tytusa. List ten się nie zachował, nie znamy więc jego treści. Z wypowiedzi Pawła wynika, że był to list, w którym apostoł bardzo stanowczo odniósł się do utrzymujących się w Koryncie nieprawidłowości. Paweł pisał go w smutku i we łzach; zdawał sobie sprawę, że i Koryntian list ten zasmuci. Musiał jednak napisać do nich w ostrym, zdecydowanym tonie, aby rozprawili się w końcu z ciągle nękającymi ich problemami.

Apostoł oczekiwał z niecierpliwością na powrót Tytusa – najpierw w Troadzie, a potem w Macedonii. Jakże bardzo się ucieszył, gdy Tytus przybył z pomyślnymi wiadomościami! W Koryncie uznano autorytet apostoła, usłuchano jego porad i przywrócono we wspólnocie porządek.

Uradowany Paweł napisał wtedy list, zwany dziś Drugim listem do Koryntian. Wyjaśnia w nim, między innymi, dlaczego zmienił swą decyzję przybycia do Koryntu. W serdecznym tonie pisze też bardzo szczerze o wielu swoich odczuciach, troskach, przemyśleniach, wnioskach. I tak powstał list, dzięki któremu i my możemy mieć wgląd we „wnętrze” Pawła, w jego serce, jego duszę.

Podsumowując, możemy stwierdzić, że tekst znany dzisiaj

---

jako Drugi list do Koryntian został napisany przez apostoła Pawła podczas jego pobytu w Macedonii, pod koniec r. 57, w czasie trwania wielkiej kampanii misyjnej pierwotnego Kościoła w Azji Mniejszej. Apostoł napisał do Koryntian jeszcze jeden ważny list, który niestety nie zachował się do naszych czasów, a który Koryntianom dostarczył wysłany przez Pawła Tytus.

Tematyka

Trudno mówić o jednym głównym temacie Drugiego listu do Koryntian. W pierwszej jego części apostoł pisze najwięcej o Bogu jako pocieszycielu, Tym, który zaspokaja wszelkie potrzeby wierzącego, ciągle go wspiera, podnosi i uświęca. Ufając takiemu Bogu, chrześcijanin może prowadzić zwycięskie życie wiary.

Paweł broni też w tym liście, jak w żadnym z pozostałych swoich pism, swojej godności apostoelskiej i podkreśla w ogóle wagę misji apostołów jako tych posłańców Jezusa, których służba ma wielkie znaczenie dla uzyskania zbawienia przez ludzkość, zbawienia możliwego dzięki pojednaniu człowieka z Bogiem poprzez Chrystusa.

Apostoł ukazuje się również w tym liście jako pasterz dusz ludzkich i daje tym samym godny naśladowania przykład duszpasterstwa jako bardzo ważnej służby w Kościele chrześcijańskim.

Z zagadnień dogmatycznych omawianych w tym liście możemy wymienić:

- naukę o odkupieniu (r. 5, 14-21)
- naukę o rzeczach ostatecznych – sądzie ostatecznym (r.1, 14; 5, 10), ponownym przyjściu Chrystusa i zmartwychwstaniu (4, 14).

Struktura listu

Nie jest łatwo usystematyzować treść Drugiego listu do Koryntian, ponieważ jest w nim dużo więcej niż w innych pismach Pawła osobistych szczegółów i drobnych, drugorzędnych wątków występujących obok myśli głównych, tworzących trzon tematyczny listu.

Oto próba naszkicowania struktury listu uwzględniająca jego tematyczną ciągłość:

- I. Zwycięskie życie chrześcijanina** **r. 1-7**
1. *Wstęp* r. 1, 1-2
  2. *Bóg jako Ojciec zaspokaja wszystkie nasze potrzeby* r. 1
  3. *Bóg wszelkiej pociechy jest wierny, podnosi i uświęca* r. 2
  4. *Życie chrześcijanina to życie w mocy Ducha Chrystusowego* r. 3
  5. *Chrystus stale przemienia serce wierzącego człowieka* r. 4
  6. *Człowiek należący do Chrystusa świadczy o Nim innym* r. 5, 1-15
  7. *Chrześcijanin prowadzący zwycięskie życie jest ambasadorem Jezusa Chrystusa we współczesnym świecie* r. 5, 16-6, 13
  8. *Zwycięskie życie chrześcijańskie to życie w uświęceniu* r. 6, 14-7, 1
  9. *Bóg stale umacnia i pociesza szczerego chrześcijanina* r. 7, 2-16
- II. Chrześcijanin jako dawca** **r. 8-9**
1. *Przykład szczodrości* r. 8, 1-6
  2. *Nawoływanie do szczodrości* r. 8, 7-15
  3. *Wy tłumaczenie, na czym polega chrześcijańska szczodrość* r. 8, 16-9, 5
  4. *Zachęcenie do bycia szczodrym* r. 9, 6-15
-

III. Powołanie apostołskie Pawła	r. 10-13
1. Autentyczność apostołstwa Pawła	r. 10
2. Dowody na prawdziwość apostołstwa Pawła	r. 11
3. Objawienia apostoła	r. 12
4. Podsumowanie znaczenia apostołstwa Pawła	r. 13

Listy od słuchaczy z Polski centralnej

Witam Was serdecznie. Chcę podzielić się tym, jakie zmiany zaszły we mnie. Dostałem się na kurs zawodowego glazurnika. Przeniesiono mnie do innego zakładu karnego. Jestem szczęśliwy, że mogę się uczyć. Gdy wyjdę z zakładu karnego, chcę znaleźć pracę i zaopiekować się swoim małym synkiem. Trochę się martwię, że nie będę miał gdzie mieszkać i może się to nie udać. Proszę Was o wsparcie i pomoc. Czekam na Wasz kolejny list.

Dziękuję Ci, bracie, za cudowny list. Widzę, że Bóg działa w Twoim życiu bardzo mocno. Mam wrażenie, jakbyśmy się znali wiele lat. Cieszę się, że możemy korespondować. Poczytuję to sobie za wielki honor. Powierzam Ciebie w swoich prośbach i modlitwach Bogu. Mam wiele problemów i spraw. Momentami jest tak, że nie wiesz, w co ręce włożyć. Upatruję rozwiązania w modlitwie. Proszę, wyślij mi „Codzienny chleb”. Pozostaję w modlitwie.

Witam, na wstępie pozdrawiam. Mam 28 lat i przebywam w zakładzie karnym. Nie miałem przyjemności słuchać Waszego radia, ale trafiła mi w ręce Wasza książka „Codzienny chleb” i tam znalazłem adres do Was. Niestety książka ta nie jest moja i bardzo bym prosił o przesłanie mi jej. Byłbym bardzo wdzięczny. Słucham Boga i jakoś kilka stron, które przeczytałem, dotarły do mnie, poruszyły mnie. Dziękuję, pozdrawiam i mam nadzieję, że niedługo będę mógł słuchać waszej stacji!

Języki, w których nadawana jest „Wędrowka przez Biblię”

angielski, arabski, bengalski, berbeski, burmański, cebuano, CheChewa, chorwacki, czeski, czua, duński, farski, francuski, gujarati, hebrajski, hinduski, hiszpański, indonezyjski, japoński, kanadyjski, kantonezyjski, koreański, kurdyjski, malezyjski, mandaryjski, marathi, navaho, nepalski, norweski, ormiański, oryjski, polski, portugalski, quichua, rosyjski, serbski, suachili, szwedzi, tai, tamilski, telugu, turecki, ukraiński, węgierski, włoski, zulu.

Kochani Słuchacze TWR czekamy na Wasze listy! Jak odbieracie nasze audycje? Co one wnoszą do Waszego życia?

W miarę możliwości postaramy się odpowiedzieć na każdy list i kontynuować nawiązaną w ten sposób relację. Na życzenie wysyłamy bezpłatnie Nowy Testament, literaturę chrześcijańską oraz kasyety z nagraniami.

Prosimy o dołączenie następujących informacji o sobie

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych przez Stowarzyszenie Chrześcijańskie „Impuls” Trans World Radio Polska w celach związanych z korespondencją

Imię i nazwisko:..... nr telefonu:.....

Kod pocztowy..... Miasto:..... Adres:.....

Kraj:.....

List od słuchacza z Polski wschodniej

Na wstępie mojego listu bardzo serdecznie Was pozdrawiam. Czasem po pracy nic mi się nie chce. Mam złą wiadomość – znów upadłem. Dzwoniłem do domu dziecka, ale zabronili mi tego, bo jestem pozbawiony władzy rodzicielskiej. Modłę się o to, bym mógł rzucić palenie. Moja mama po operacji potrzebuje opieki. Złożyłem wniosek o przerwanie kary, ale raczej nic z tego nie będzie. Wychowałem się w rodzinie alkoholików. W wieku 12 lat zostałem zabrany do pogotowia opiekuńczego. W wieku 17 lat uciekłem z niego i trafiłem do aresztu śledczego. Wyszedłem po 7 miesiącach, ale niedługo znów tam wróciłem na 6 lat. Po wyjściu znalazłem mieszkanie i pracę. Miałem dziewczynę, zaszła w ciążę, urodziła syna. Niedługo zaczęły się problemy finansowe i zacząłem pić alkohol. Odebrano mi wszystko – dzieci, pieniądze; trafiłem do ZK. W ZK poznałem Boga. Zacząłem chodzić na spotkania Kościoła. Nawróciłem się i chcę powiedzieć, że to najlepsza decyzja w moim życiu! Pozdrawiam Was serdecznie i czekam na odpowiedź.

List od słuchacza z Polski północnej

Dziękuję Wam za list. Muszę się przyznać, że będąc na wolności, nigdy nie miałem czasu dla rodziny. Ciągłe pracowałem. Teraz głoszę Ewangelię tutaj ośmiu osobom. Rozumiem, że nie zawsze macie czas, żeby odpisać. Cieszę się, że wszyscy wypełniamy wolę Bożą w swoim życiu. Widzę wyraźnie Bożą miłość w swoim życiu. Mam problem z płucami – potrzebuję przeszczepu – na razie nie jest to możliwe. Ale oddaję to Bogu i wierzę, że będzie dobrze. Pozdrawiam Was bardzo serdecznie i niech pokój Boży będzie z Wami.

Księga Estery

Autor i ogólna charakterystyka księgi

Księgę Estery napisał nieznany nam autor, wiemy jednak, że opowiadanie, które ta księga zawiera, oparte jest na faktach i realiach historycznych.

Znajdujemy tu opis pewnego wydarzenia z życia dworu króla perskiego Kserksesa, w którym główną rolę odegrała młoda Izraelitka, Estera, oraz jej stryjeczny brat i opiekun, Mardocheusz. Możliwe, że to właśnie Mardocheusz (Mordochaj) spisał dzieje Estery.

Księga Estery jest w pewnym sensie najbardziej niezwykłą księgą biblijną. Nie pojawia się w niej ani razu imię Boga; autor księgi konsekwentnie unika jakiegokolwiek wzmianki o Bogu. Wspomina się tu natomiast aż 192 razy króla perskiego, najpotężniejszego władcę ówczesnego świata. Nie ma tu również ani jednej modlitwy skierowanej do Boga, pojawiają się za to fragmenty o pogańskich przesądach i szczegółach życia dworu wielkiego pogańskiego monarchy.

Księga Estery jest niezwykła także z innego powodu. Jej nazwa wywodzi się od imienia kobiety. Tylko dwie księgi kanonu biblijnego swoją nazwę wzięły od imienia kobiety: Księga Rut i Księga Estery. Studiując Księgę Rut, nazwalismy ją „historią miłosną odkupienia”. Odkupienie, którego dokonał Bóg, jest historią miłosną. My kochamy Boga, bo On nas wpierw umiłował. Dał nam siebie samego, w Chrystusie, dlatego, że nas miłuje. Księga Estery natomiast jest „historią miłosną opatrności”. Bóg troszczy się o los świata, który stworzył, świata, w którym żyjemy, troszczy się o los

każdego z nas. Opatrzność Boża jest dowodem miłości Boga do nas, podobnie jak dowodem owej wspaniałej miłości jest odkupienie, zbawienie dane nam w Jezusie Chrystusie.

Przesłanie księgi

Z lektury Księgi Ezdrasza i Księgi Nehemiasza wiemy, że na mocy dekretu króla perskiego Cyrusa lud izraelski po siedemdziesięciu latach niewoli babilońskiej mógł powrócić do Ziemi Obiecanej. Spośród kilku milionów Żydów powróciło do Jerozolimy jedynie kilkadziesiąt tysięcy. Ogromna większość Izraelitów pozostała poza Ziemią Obiecaną. Naród wybrany został uprowadzony do niewoli babilońskiej z powodu swego nieposłuszeństwa względem Boga. Teraz, gdy dzięki Bożemu zrządzeniu Izraelici mogli powrócić do ojczyzny, po raz kolejny odmówili Bogu posłuszeństwa. Niespełna sześćdziesiąt tysięcy Żydów powróciło do Jerozolimy i to o ich losach opowiadają Księgi Ezdrasza i Nehemiasza, a także księgi prorocze Aggeusza i Zachariasza. Natomiast o kilkumilionowej rzeszy Izraelitów pozostających poza Ziemią Obiecaną Biblia mówi bardzo niewiele. Dlatego tak ważna jest relacja Księgi Estery, która opowiada – choć bardzo fragmentarycznie – o losach tych ludzi.

I właśnie w dziejach tej nieposłusznej Bożemu wezwaniu większości przejawia się w niezwykle sposób Boża opatrzność. Mimo ich nieposłuszeństwa, mimo iż nie powrócili do Ziemi, którą otrzymali na własność, Bóg zatroszczył się o ich losy, ochronił ich przed zagładą. Księga Estery rysuje przed naszymi oczami wyrazisty obraz Bożej opatrzności. Ukazuje opatrzność Bożą w nowym świetle, podobnie jak w niezwykle świeży, piękny sposób o miłości Bożej opowiada Księga Rut.

Wszystkie wielkie prawdy ewangeliczne są w obrazowy sposób ukazane w Starym Testamencie. Na przykład Księga Wyjścia (Exodus) opowiada o Bożym dziele wybawienia, wyzwolenia z niewoli grzechu, Księga Jonasza zapowiada zmartwychwstanie Chrystusa, Księga Hioba ukazuje istotę prawdziwej pokory, skruchy. Księga Estery – powtórzmy – jest piękną opowieścią o Bożej opatrności.

Jak zdefiniować opatrność, Bożą opatrność? Ogólnie możemy powiedzieć, że przejawia się w niej Boża myśl, Boży plan obejmujący dzieje całego stworzonego przez Niego świata. Bóg kieruje wszystkim – wszelkimi wydarzeniami, zjawiskami, procesami, czy to w rzeczywistości widzialnej, materialnej, czy też w rzeczywistości niedostępnej dla naszych zmysłów, duchowej. W całym wszechświecie zostanie ostatecznie zrealizowana Boża wola. W Liście do Efezjan apostoł Paweł napisał o Bogu, że: „...dokonuje On wszystkiego zgodnie z zamysłem swej woli” (1, 11). Bóg kieruje historią, kieruje dziejami ludzkości i całego świata i mimo że czasem wydaje się to trudne do zrozumienia, gdy widzimy tak wiele chaosu i zła występującego każdego dnia, Bóg czuwa nad wszystkim i ostatecznie zrealizuje swoją wolę względem stworzonego przez siebie świata, tak jak to zaplanował.

Istnieją trzy pojęcia, o których musimy pamiętać, gdy chcemy zdefiniować Bożą opatrność. Pierwsze to **stworzenie**. Bóg stworzył świat, powołał go do istnienia, a stało się to za sprawą Jego stwórczego Słowa. Bóg rzekł i stało się. Bóg stworzył swoim Słowem wszechświat, a jego drobną cząsteczką jest nasza galaktyka i planeta Ziemia, na której żyjemy. Nie ma innego logicznego wytłumaczenia istnienia wszechświata. Wszelkie naukowe dociekania prowadzą do punktu, w którym trzeba postawić sobie pytanie:

---

czy możliwe jest, by świat powstał sam z niczego? Nie, tylko Bóg mógł stworzyć wszechświat zbudowany z atomów, cząsteczek, organizmów, materii i energii... W przeciwnym wypadku musieliśmy przyjąć, że wszechświat jest wieczny, nieskończony, czemu przeczą odkrycia współczesnej nauki. Wszechświat nie mógł zrodzić się sam, z nicości. Powołał go do życia wszechmocny, wieczny, nieskończony Bóg, a prawda ta jest objawiona w Biblii.

Drugim istotnym tu pojęciem jest Boża *ochrona*, Boże *zachowywanie* stworzenia, *podtrzymywanie* go w ruchu. To nie jest tak, że Bóg stworzył świat i pozostawił go samemu sobie, jak gdyby przestał się nim interesować. W Biblii czytamy, że Jezus Chrystus, Boży Syn, który jest „odblaskiem chwały” Boga Ojca i „odbiciem Jego istoty”, podtrzymuje wszystko „słowem swej potęgi” (Hbr 1, 3). W Liście do Kolosan czytamy, że Chrystus „jest przed wszystkim i wszystko w Nim ma istnienie” (1, 17). Tak więc Jezus Chrystus jest tym, który *podtrzymuje* wszechświat, sprawia, że wszechświat funkcjonuje, trwa, żyje. Pamiętajmy, że Chrystus powiedział o sobie: „Ja jestem drogą, prawdą i *życiem*” (J 14, 6). A więc Bóg stworzył świat i podtrzymuje go, zachowuje i chroni.

Trzecim kluczowym określeniem jest Boża *opatrność*. Bóg kieruje losami świata. Kieruje dziejami człowieka, wytycza przyszłość całemu stworzeniu. Ktoś obrazowo zdefiniował Bożą opatrność jako „dłoń Boga w rękawiczce zdarzeń”. Bóg jest podobny do pilota trzymającego rękę na sterze samolotu pędzącego w przyszłość.

Bóg sprawił, że płacz niemowlęcia i instynkt macierzyński kobiety odwróciły losy historii. Płacz małego Mojżesza, niemowlęcia płynącego w koszyku po rzece Nil, i wrażliwość córki faraona przybywającej tam, by się wykąpać, sprawiły, że dzieje ludu

izraelskiego, Bożego narodu wybranego, potoczyły się w takim kierunku, jaki zaplanował Bóg.

Oto jak w małych i wielkich sprawach, w historycznych i codziennych wydarzeniach objawia się Boża opatrzność. Księga Estery jest pięknym, biblijnym obrazem ukazującym jej istotę. Choć Boże imię nie pojawia się w tej księdze ani razu, każda jej strona jest pełna dowodów Jego działania. Księga ta opowiada o Bożej dłoni sterującej losami człowieka, narodu i świata.

Święto Purim

Na pamiątkę zdarzeń opisanych w Księdze Estery ustanowiono żydowskie święto Purim. Jak wiemy, piękna Estera została wybrana przez króla perskiego na nową małżonkę. Dzięki temu, gdy wielki wezyr królestwa, Haman, zaplanował zagładę wszystkich Żydów na terenie Persji, Estera mogła udaremnić ten plan, interwenując u króla i uzyskując od niego wyrok śmierci dla Hamana i innych nieprzyjaciół Izraela. Wezyrem Persji został wtedy stryjeczny brat i opiekun Estery, Mardocheusz, zwany też Mordochajem.

Święto Purim, czyli święto „losów”, wzięło swą nazwę od losów rzucanych przez Hamana, który w ten sposób chciał ustalić dzień zagłady Żydów. Purim obchodzone jest, według kalendarza żydowskiego, w dniach 14/15 miesiąca Adar, tj. na przełomie lutego i marca.

„A te dni mają być wspominane i obchodzone jako święta po wszystkie pokolenia, we wszystkich rodzinach, we wszystkich prowincjach i we wszystkich miastach. A te Święta „Purim” nie mają zaniknąć wśród Żydów i pamięć o nich nie ma ustać u ich potomstwa.” (*Est 9, 28*)

Księga Hioba

Charakterystyka księgi

Księga Hioba jest pierwszą poetycką księgą Starego Testamentu. Wraz z Księgami Psalmów, Przysłów (Przypowieści Salomona), Koheleta (Kaznodziei Salomona) i Pieśnią nad Pieśniami stanowi grupę dydaktycznych, czyli mądrościowych pism Starego Testamentu. Otwiera też drugą spośród trzech części Pism ST. Należy do ksiąg mądrościowych, rozdzielających księgi historyczne i prorockie.

Księgi mądrościowe mają charakter poetycki, a ich zasadniczą formą literacką jest *maszał*, czyli sentencja wyrażająca za pomocą rytmu wskazania, napomnienia, normy postępowania i prawdy natury ogólnej. Jest to bardzo popularna w twórczości hebrajskiej koncepcja operująca paralelizmem, przeciwstawieniem i paradoksem. Taka forma ułatwia zapamiętanie przekazywanych myśli, mają one bowiem postać aforyzmów i przysłów. Klasyczny zbiór tego typu sentencji stanowi Księga Przysłów (Przypowieści Salomona), ale występują one także we wszystkich pozostałych księgach mądrościowych oraz sporadycznie w księgach historycznych i prorockich.

Księga Hioba to właściwie jeden wielki poemat. Tylko wstęp i zakończenie pisane są prozą, a cała zasadnicza treść ma formę poematu. Znajdujemy tu dialog Hioba z przyjaciółmi, mowy Hioba i jego doradców, a w końcu mowy samego Boga.

Autor księgi

Autor Księgi Hioba nie jest nam znany. Wysuwane są różne

przypuszczenia co do autorstwa tego mądrego i pięknego tekstu. Wymienia się m.in. Ezdrasza, samego Hioba oraz jego przyjaciela Elihu jako prawdopodobnych autorów, ale nie możemy być pewni, czy rzeczywiście któryś z nich napisał tę księgę.

W każdym razie był to autor natchniony. Podkreśla on tajemnicę mądrości Boga, opisuje cudowne rządy Boże, wielkie i niepojęte dla umysłu ludzkiego. Ukazuje Boga jako Osobę nieskończenie dobrą, kochającą wszystkie swoje stworzenia.

Czas historyczny księgi

Nie wiemy, w jakim czasie historycznym żył Hiob. W początkowych słowach księgi znajdujemy jedynie informację, że Hiob „żył w ziemi Us”. Us jest krainą w Arabii Skalistej, koło Petry. Hiob jest postacią historyczną, wspomina o nim na przykład prorok Ezechiel (Ez 14, 14). Nie wiemy jednak, *kiedy* Hiob żył i działał.

Możliwe, że lata życia Hioba przypadały na okres patriarchalny, czyli czas życia ojców Izraela. Nie ma w Księdze Hioba żadnych odniesień do Prawa Mojżeszowego, co upoważnia nas do wysunięcia przypuszczenia, że człowiek ten żył w okresie poprzedzającym powołanie Mojżesza i ustanowienie Prawa dla Izraela. Za tą tezę przemawiają następujące fakty:

1. Hiob żył bardzo długo.

Z końcowych słów księgi dowiadujemy się, że po wydarzeniach w niej opisanych Hiob żył jeszcze sto czterdzieści lat i „widział swych potomków – w całości cztery pokolenia”. Umarł „stary i pełen lat” (Job 42, 16–17). Wiemy, że tak długie życie wiedli ludzie w okresie patriarchalnym.

2. Hiob pełnił w swojej rodzinie funkcję kapłana.

Nie ma w tym tekście żadnej wzmianki o kapłanach wyko-

nujących czynności obrzędowe, tak jak to było od czasu ustanowienia kapłaństwa Aaronowego. Hiob był więc kapłanem swojej rodziny, podobnie jak Abraham, Izaak czy Jakub.

3. *Elifaz, jeden z przyjaciół Hioba, był potomkiem najstarszego syna Ezawa, brata Jakuba.*

W Księdze Rodzaju (Genesis) czytamy: „Oto imiona synów Ezawa: Elifaz, syn Ady, żony Ezawa i Reuel, syn Basmat, żony Ezawa” (I Mojż 36, 10). Hiob był więc prawdopodobnie człowiekiem żyjącym w tym samym okresie czasu, co potomkowie Jakuba i Ezawa.

Przesłanie księgi

Księga Hioba zawiera wielkie prawdy teologiczne i filozoficzne; porusza wiele problemów, stawia wiele pytań.

1. *Jedną z wielkich kwestii jest pytanie: dlaczego cierpią ludzie sprawiedliwi, prawi?* Wydaje się, że Księga Hioba nie udziela pełnej odpowiedzi na to pytanie, podaje **jeden z powodów cierpienia** dotyczącego ludzi prawych. Dlaczego musiał cierpieć tak prawy człowiek, jak Hiob? Odpowiedź na to pytanie przynosi wnikliwe przestudiowanie treści całej księgi.

2. *Innym znaczącym tematem Księgi Hioba jest wytrwałość.* W Liście Jakuba znajdujemy słowa: „Słyszeliście o **wytrwałości** Hioba i widzieliście końcową nagrodę za nią od Pana” (Jk 5, 11). Czy Hiob był wytrwały, cierpliwy? Tak, i to tak dalece, że musimy przyznać, iż trudno nam nawet w pełni zrozumieć, pojąc jego postawę.

3. *Księga Hioba naucza też o potrzebie upamiętania, pokuty.* Zazwyczaj, gdy mówimy o upamiętaniu, mamy na myśli zwrot w życiu osób, które były wielkimi grzesznikami, a dzięki nawróce-

niu zmieniły radykalnie swoje postępowanie. Tak było na przykład w życiu Franciszka z Asyżu. Ale Biblia uczy nas, że **upamiętania** potrzebuje także tak prawy człowiek, jak Hiob. Był to bez wątpienia jeden z najbardziej prawych ludzi żyjących na ziemi; być może najsprawiedliwszy i najpobożniejszy człowiek wszechczasów (poza Synem Bożym, Jezusem Chrystusem). Na jego przykładzie Biblia ukazuje nam, że każdy człowiek potrzebuje upamiętania, ukorzenia się przed Bogiem, bo wszyscy jesteśmy grzesznikami. W końcowej części Księgi Hioba znajdujemy takie jego wyznanie, dedykowane Bogu: „Dotąd znałem Cię ze słyszenia, obecnie ujrzałem Cię wzrokiem, stąd odwołuję, co powiedziałem, kajam się w prochu i popiele” (42, 5–6).

Te słowa są pouczeniem dla każdego z nas. Niezależnie od tego, jak dobrymi i prawymi się czujemy, jesteśmy grzesznikami. Nie jesteśmy w stanie swoją własną sprawiedliwością zasłużyć sobie na zbawienie, nie potrafimy o własnych siłach osiągnąć Boga. Jedyna droga ku Bogu wiedzie poprzez ukorzenie się przed Nim, wyznanie swojej słabości i przyjęcie Jego daru zbawienia, oferowanego nam w Jezusie Chrystusie.

Znaczenie księgi

Księga Hioba stanowi wielkie dzieło cenione przez teologów, jak również filozofów czy literatów. Jeden z wybitnych współczesnych pisarzy ocenił, że jest to „największy poemat w historii zarówno literatury starożytnej, jak i nowożytnej”. Pewien współczesny filozof stwierdził, że Księga Hioba to „najdonioślejsze dzieło jakie kiedykolwiek wyszło spod pióra człowieka”. W księdze tej znajdujemy wiele pytań natury filozoficznej i teologicznej, na które do dzisiaj ludzkość nie znalazła odpowiedzi.

Dzieje Hioba zainspirowały wielu twórców. Powstały powieści, dramaty, nowele, nawiązujące do historii Hioba – prawego człowieka, który głęboko wierzył i ufał Bogu, a jednak musiał przejść przez wiele doświadczeń, by zrozumieć, jak wielki jest Bóg, i poznać samego siebie, przekonać się o własnej niedoskonałości i słabości.

Dzisiejsi psychologowie twierdzą, że problemy współczesnego człowieka najczęściej mają swoje źródło w nieudanym dzieciństwie, błędach rodziców popełnionych w procesie wychowawczym. Z pewnością taka diagnoza jest częściowo prawdziwa. Niemniej istota tej kwestii tkwi głębiej. Człowiek z natury jest egoistą, egocentrykiem. Każdy ojciec i matka przyzna, że dziecka nie trzeba uczyć zła. Z natury jest ono samolubne, skoncentrowane na sobie. Natomiast wpojenie dziecku dobra, bezinteresowności, wyrozumiałości względem innych wymaga wielu zabiegów, ogromnego wysiłku i pracy rodziców. Współczesny człowiek usiłuje zrzucić odpowiedzialność za swoją skłonność do zła, grzeszność i słabość na innych – rodziców, wychowawców, otoczenie, media. Jednak zło kalające człowieka nie pochodzi z zewnątrz. Tkwi ono w samej naturze człowieka, w jego sercu, jest przypisane jego samolubnemu „ja”. Nie możemy więc winą za swoje postępowanie obciążać innych, nie możemy odmawiać wzięcia odpowiedzialności za swoje postępowanie. Nie jesteśmy też w stanie unieść sami swoich grzechów, błędów, win. Sytuacja wydaje się być beznadziejna. I tak odczuwa swoje położenie współczesne społeczeństwo.

Jednak Bóg przygotował wyjście z tej dramatycznej sytuacji. Przygotował kogoś, kto jest w stanie unieść grzech całej ludzkości. Przygotował ratunek dla każdego, kto przyzna się do swojej bezsilności i zwróci się ku Zbawicielowi.

Hiob był człowiekiem głęboko wierzącym i ufającym Bogu, był jednak skoncentrowany na swej własnej sprawiedliwości, uważał, że może stanąć przed Bogiem, jako ktoś bez zarzutu. Gdy Bóg poddał go doświadczeniom, bronił się, dowodził ludziom i Bogu swojej niewinności. Jednak gdy to czynił, uświadomił sobie, że jest grzesznikiem i potrzebuje upamiętania.

W postawie Hioba wspaniałe było to, że nigdy, nawet w najtrudniejszych chwilach, nie utracił wiary w Boga. Ufał Bogu do końca, nawet gdy zagrożone było jego życie. Bóg doświadczał go bardzo ciężko, pozbawił go wszystkiego, na czym Hiob mógł budować poczucie swojego bezpieczeństwa. Poddał Hioba tak wielu próbom, by uświadomić mu, że bezpiecznym i szczęśliwym może być tylko wtedy, gdy przebywać będzie blisko Niego i gdy tylko w Nim pokładać będzie swoje zaufanie.

Człowiek współczesny, niestety, nie postępuje tak, jak Hiob. Wszelkimi siłami stara się zabezpieczyć na przyszłość, budując swoje poczucie bezpieczeństwa na tym, co posiada, kim jest, co osiągnął. Zwracając się ku dobrom materialnym, zapomina o Bogu. Gdy jednak przychodzą doświadczenia, odwraca się od Boga zupełnie, obwiniając Go o nieszczęścia, które go spotykają. I w szczęściu, i w nieszczęściu oddala się od Boga. Brnie coraz dalej w grzech, nie przyjmuje Bożego ratunku. Odrzuca Zbawiciela.

Przykład Hioba ukazuje nam, że pełne poczucie bezpieczeństwa może nam ofiarować jedynie Bóg. I jedynie On – wszechmocny Stwórca, kochający Ojciec – jest w stanie nas uszczęśliwić. Każdy z nas powinien doświadczyć i wyznać tak jak Hiob: „Wiem, że Zbawiciel mój żyje” (19, 25).

List do Galacjan

Okoliczności powstania listu

Nie ulega wątpliwości, że autorem Listu do Galacjan jest apostoł Paweł. Nie jesteśmy jednak w stanie ustalić, kiedy apostoł napisał ten list. Nie jest bowiem pewne, czy adresatami listu byli chrześcijanie zamieszkujący teren całej prowincji rzymskiej zwanej Galacją, czy tylko mieszkańcy określonej jej części. Wielu uczonych uważa, że wspomnianymi w liście Galacjanami byli mieszkańcy Galacji właściwej, położonej w północnej części rzymskiej prowincji, i że Apostoł Paweł głosił tam Ewangelię w czasie swej drugiej i trzeciej podróży misyjnej. Ci historycy za datę powstania listu przyjmują rok 57 n.e.

Inni badacze sądzą jednak, że List do Galacjan adresowany był do mieszkańców południowej części rzymskiej prowincji Galacji. Mieszkańcy południa przyjęli Ewangelię już w czasie pierwszej podróży św. Pawła. Powstały tam silne wspólnoty wierzących w Chrystusa w takich miastach, jak Antiochia, Ikonium, Listra czy Derbe. I te wczesne wspólnoty chrześcijańskie są nam dobrze znane z relacji Dziejów Apostolskich. Paweł odwiedził je także podczas swojej drugiej podróży misyjnej. Jeśli przyjmiemy tę koncepcję – jak się wydaje, bardziej prawdopodobną – za datę powstania Listu do Galacjan możemy przyjąć już rok 49 n.e.

Jak wynika ze słów apostoła, które znajdujemy w 13 wierszu 4 rozdziału listu, jego pierwsze przybycie do Galacjan nie było zaplanowane, nastąpiło na skutek choroby Pawła. Głoszone przez apostoła Słowo Boże zostało jednak przyjęte entuzjastycznie i zapowiadało szybki rozwój chrześcijaństwa na tamtym terenie.

Przesłanie listu

Krótko po wizycie apostoła Pawła w Galacji do założonych przez niego wspólnot przybyli nowi głosiciele Ewangelii, domagając się od nawróconych zachowywania przepisów rytualnych i ceremonialnych Starego Testamentu, w szczególności zaś obrzezania. Nowinkarze ci, zwani „judaizującymi”, będący prawdopodobnie chrześcijanami żydowskiego pochodzenia, postulowali za zachowaniem Prawa Starego Testamentu jako warunku nieodzownego do usprawiedliwienia i zbawienia. Wprowadzili oni wielki zamęt w umysłach Galacjan, którzy wskutek tego znaleźli się w rozterce. Byli bliscy porzucenia Ewangelii głoszonej przez Pawła i zwrócenia się ku innemu, rzekomo pełniejszemu poselstwu „judaizujących”.

Apostoł, nie mogąc od razu przybyć do Galacjan, napisał do nich list, w którym broni Ewangelii – „czystej” Ewangelii Jezusa Chrystusa. Ponieważ „judaizujący” swoje stanowisko uzasadniali także tym, że Paweł, nie należąc do grona dwunastu najbliższych uczniów Jezusa, nie ma prawa uważać siebie za Jego apostoła, wyjaśnia on, jak został powołany na apostoła przez samego Chrystusa, podaje też, w jaki sposób została mu przekazana Ewangelia i misja niesienia jej wszystkim narodom.

Te dwa tematy – zagadnienia związane z apostołstwem Pawła i wyjaśnienie pochodzenia oraz treści głoszonej przez niego Ewangelii – stanowią główną zawartość Listu do Galacjan. Część listu poświęconą wyjaśnieniu treści Ewangelii można podzielić z kolei na dwie kwestie: sprawę zbawienia i sprawę uświęcenia.

Jeśli chodzi o sprawę zbawienia, apostoł stawia zasadnicze pytanie: „W jaki sposób grzesznicy mogą stanąć przed obliczem Boga? Jak święty Bóg może przebaczyć grzesznym ludziom, pojed-

nać ich z samym sobą i przywrócić im możliwość trwania w bliskiej więzi z Nim?”. Udziela też w swoim liście jasnej odpowiedzi. Zbawienie jest możliwe tylko dzięki odkupieńczej śmierci Jezusa Chrystusa, którą poniósł On na krzyżu. List do Galacjan pełen jest prawdy o krzyżu Chrystusa.

Poruszając kwestię uświęcenia, Paweł rysuje obraz wewnętrznego konfliktu chrześcijanina. Jest to konflikt pomiędzy starą naturą człowieka, nazwaną „ciałem”, a „duchem”, czyli ożywioną przez Chrystusa duchową cząstką jestestwa człowieka. Apostoł poucza, w jaki sposób odnosić w tym konflikcie zwycięstwo dzięki przewadze ducha nad ciałem. Tu także, jak przy rozpatrywaniu kwestii zbawienia, Paweł wskazuje na Chrystusa. Jezus nie tylko umarł na krzyżu, ale potem powstał z martwych, powrócił do nieba i posłał nam Ducha Świętego. To Duch Święty, Duch Chrystusowy, który zamieszkuje serce każdego wierzącego, daje nam siły do prowadzenia zwycięskiego życia chrześcijańskiego.

Struktura listu

List do Galacjan możemy podzielić na kilka części tematycznych:

<i>I. Wstęp</i>	<i>r. 1, 1-10</i>
<i>1. Krótkie pozdrowienie, podkreślenie apostołskiego autorytetu Pawła i zapowiedź obrony ewangelicznej nauki o zbawieniu</i>	<i>r. 1, 1-5</i>
<i>2. Zapewnienie o prawdziwości Ewangelii i o fałszu nauki „judaizujących”</i>	<i>r. 1, 6-10</i>

II. Dowody historyczne prawdziwości Ewangelii głoszonej przez Pawła **r. 1, 11-2, 14**

1. Paweł apostołem powołanym przez Chrystusa r. 1, 11-24
2. Jest tylko jedna Ewangelia r. 2, 1-10
3. Ewangelia jest czymś nadrzędnym w stosunku do osobistych poglądów apostołów (Paweł i Piot w Antiochii) r. 2, 11-14

III. Część doktrynalna: usprawiedliwienie z wiary **r. 2, 15-4, 31**

1. Konieczny warunek usprawiedliwienia – wiara r. 2, 15-21
2. Błąd Galacjan – przykład Abrahama r. 3, 1-9
3. Stosunek wiary do uczynków r. 3, 10-14
4. Porównanie postaci Abrahama, Mojżesza i Chrystusa r. 3, 15-22
5. Prawo jako wychowawca, Chrystus jako Wybawiciel r. 3, 23-29
6. Kiedyś niewolnicy, teraz synowie r. 4, 1-11
7. Przykład apostoła Pawła r. 4, 12-20
8. Alegoria Hagar i Sary, Ismaela i Izaaka r. 4, 21-31

IV. Część praktyczna: uświęcenie **r. 5, 1-6, 10**

1. Falszywa a prawdziwa religia r. 5, 1-12
2. Właściwa wolność chrześcijanina r. 5, 13-15
3. Napięcie między „ciałem” a „duchem” r. 5, 16-25
4. Właściwe relacje pomiędzy wierzącymi r. 5, 26-6, 5
5. Duchowy siew i żniwo r. 6, 6-10
6. Istota chrześcijaństwa r. 6, 11-18

	7:45 - 8:00 Fale krótkie: 49 m (5910 kHz) oraz 9:30 - 9:45 Fale krótkie: 41 m (7400 kHz)	21:00 - 21:30 Fale średnie 215 m (1395 kHz)
Pn	Droga do Boga Józefa Brandysa program produkowany w studio w Londynie	Wędrowka przez Biblię pasjonująca podróż przez Pismo Święte z Markiem Cieślarem Anetą i Marcinem Dulębami
Wt	Przyjaciele program „Po prostu” redakcji Centrum Misji i Ewangelizacji	Wędrowka przez Biblię
Śr	Żywa wiara problemy biblijne, program Ryszarda Tyśnickiego, Henryka Dominika, Agaty Kołaczyk, Marcina Kobzy i innych	Wędrowka przez Biblię
Cz	Żywa wiara	Wędrowka przez Biblię
Pt	Żywa wiara	Wędrowka przez Biblię
So		Żywa wiara tylko 21:00-21:15 problemy biblijne, program Ryszarda Tyśnickiego, Henryka Dominika, Agaty Kołaczyk, Marcina Kobzy i innych
N		Sedno problemy wg „In Touch” Charlesa Stanleya

Naszyc programów mogą Państwo słuchać w internecie w systemie Real Audio pod adresem: <http://www.twr.osw.pl/>

Codziennie o dowolnej porze pod adresem: <http://www.ttb.org/ttbpol.ram> dostępna jest „Wędrowka przez Biblię”.

Życzymy dobrego odbioru!

PAŹDZIERNIK	LISTOPAD
<i>Druga Księga Kronik</i>	<i>Pierwszy List do Koryntian</i>
27.10.2014 15, 18-17, 9	03.11.2014 1, 1-9
28.10.2014 17, 10-20, 30	04.11.2014 1, 10-17
29.10.2014 20, 31-24, 27	05.11.2014 1, 18-31
30.10.2014 25, 1-32, 33	06.11.2014 2, 1-16
31.10.2014 33, 1-36, 23	07.11.2014 3, 1-23
	10.11.2014 4, 1-21
	11.11.2014 5, 1-13
	12.11.2014 6, 1-20
	13.11.2014 7, 1-20
	14.11.2014 7, 20-40
	17.11.2014 8, 1-13
	18.11.2014 9, 1-27
	19.11.2014 10, 1-22
	20.11.2014 10, 23-11, 4
	21.11.2014 11, 4-16
	24.11.2014 11, 17-34
	25.11.2014 12, 1-7
	26.11.2014 12, 8-31
	27.11.2014 13, 1-14, 1
	28.11.2014 14, 1-40

GRUDZIEŃ

Pierwszy List do Koryntian

01.12.2014	15, 1-8
02.12.2014	15, 9-44
03.12.2014	15, 44-58
04.12.2014	16, 1-24

Księga Ezdrasza

05.12.2014	1, 1-11
08.12.2014	2, 1-3, 13
09.12.2014	4, 1-6, 5
10.12.2014	6, 6-7, 28
11.12.2014	8, 1-9, 4
12.12.2014	9, 5-10, 44

Księga Nehemiasza

15.12.2014	1, 1-2, 6
16.12.2014	2, 7-3, 2
17.12.2014	3, 3-15
18.12.2014	3, 16-38
19.12.2014	4, 1-5, 13
22.12.2014	5, 14-7, 4
23.12.2014	7, 5-9, 3
24.12.2014	9, 4-11, 8
25.12.2014	11, 9-13, 31

Drugi List do Koryntian

26.12.2014	1, 1-3
29.12.2014	1, 4-20
30.12.2014	1, 20-2, 13
31.12.2014	2, 14-3, 14

STYCZEŃ	LUTY
<i>Drugi List do Koryntian</i> 01.01.2015 3, 14- 3, 18 02.01.2015 4, 1- 6 05.01.2015 4,-18 06.01.2015 5, 1-13 07.01.2015 5, 14-15 08.01.2015 5, 16-19 09.01.2015 5, 20-6, 13 12.01.2015 6, 14-7, 1 13.01.2015 7, 1-16 14.01.2015 8, 1-15 15.01.2015 8, 16-9, 6 16.01.2015 9, 7-10, 4 19.01.2015 10, 5-11, 5 20.01.2015 11, 6-33 21.01.2015 12, 1-10 22.01.2015 12, 11-13, 13	<i>Księga Estery</i> 02.02.2015 8, 13-9, 4 03.02.2015 9, 5-10, 3 <i>Księga Hioba</i> 04.02.2015 1, 1-5 05.02.2015 1, 6-2, 6 06.02.2015 2, 7-13 09.02.2015 3, 1-26 10.02.2015 4, 1-5, 7 11.02.2015 5, 7-6, 30 12.02.2015 7, 1-8, 22 13.02.2015 9, 1-10, 22 16.02.2015 11, 1-12, 25 17.02.2015 13, 1-14, 22 18.02.2015 15, 1-16, 22 19.02.2015 17, 1-19, 4 20.02.2015 19, 5-21, 13 23.02.2015 21, 14-22, 30 24.02.2015 23, 1-26, 14 25.02.2015 27, 1-28, 28 26.02.2015 29, 1-31, 11 27.02.2015 31, 12-32, 22
<i>Księga Estery</i> 23.01.2015 1, 1- 12 26.01.2015 1, 12- 2, 23 27.01.2015 3, 1-15 28.01.2015 4, 1-5, 14 29.01.2015 6, 1-14 30.01.2015 7, 1-8, 12	

MARZEC

Księga Hioba

02.03.2015	33, 1-34, 37
03.03.2015	35, 1-37, 24
04.03.2015	38, 1-40, 32
05.03.2015	41, 1-42, 17

List do Galacjan

06.03.2015	1, 1-2
09.03.2015	1, 3-10
10.03.2015	1, 11-24
11.03.2015	2, 1-10
12.03.2015	2, 11-17
13.03.2015	2, 18-3,9
16.03.2015	3, 10-14
17.03.2015	3, 15-20
18.03.2015	3, 19-22
19.03.2015	3, 23-28
20.03.2015	3, 29-4,7
23.03.2015	4, 8-16
24.03.2015	4, 17-23
25.03.2015	4, 24-31
26.03.2015	5, 1-6
27.03.2015	5, 7-15

Nasz adres:

„Impuls” TWR
ul. Klodnicka 2
PL-54-217 Wrocław

Tel: 601 400 892 Fax: 71/351 39 73

e-mail: itwrrp@gmx.net

e-mail: itwrrp@poczta.onet.pl

Konto: PKO BP IV Oddział Wrocław 05 1020 5242 0000 2702 0020 4313

Impuls Polska

Redakcja kwartalnika
Marek Cieślak